

ŠE O KOROŠKIH SLOVENCIH**Kaj bosta Kreisky in Gschnitzer nudila manjšinam****Kulturna in šolska avtonomija? - Zadostuje, da se pošteno in vestno izvedejo prevzete obveznosti**

V kratkem bosta avstrijski zunanji minister in njegov namestnik, kot smo pisali, obiskala Beograd ter skušala tam zadovoljivo rešiti vprašanje slovenske manjšine na Koroškem in Štajerskem ter hrvatske na Gradiščanskem. To se tudi njima zdi politično potrebno, da bi zatem mogla z večjim uspehom braniti pred mednarodno javnostjo pravice in zahteve nemške manjšine na Južnem Tirolskem. Vsakomur je namreč jasno, da bo Avstrija šele tedaj imela moralno izkaznico, se zavzemati odločno za Južne Tirolce, ko bo sama na svojem ozemlju pravično rešila vprašanje narodnih manjšin.

Ker je današnja ureditev taka, da jo ogorčeno odklanjajo ravno tako prizadeti manjšini kot njihova matična država Jugoslavija, je naravno, da bo Avstrija morala predlagati nekaj novega, ako hoče spor res dokončno poravnati.

KULTURNA AVTONOMIJA

Kaj bodo Avstrijci predlagali, ne vemo. Brali smo v časopisju le to, kako je zunanji minister Kreisky izjavil, da misli Avstrija ponuditi koroškim Slovincem kulturno avtonomijo, kar za nepoučeno mednarodno javnost ni majhna stvar.

Kulturna avtonomija je namreč od nekdanj najvišji cilj, h kateremu težijo stiskane narodne manjšine. Tako avtonomijo je dala svojim manjšinam po prvi svetovni vojni že mala država Estonka, kjer so poleg Estoncev živele narodnostne skupine Rusov in Nemcev. Poučeni smo zatorej natančno, kako je tam kulturna avtonomija delovala.

Obstajala je, če jo hočemo nakratko označiti, v naslednjem. Vsaka občina je vodila narodni kataster, v katerega so se vpisali člani poedinih manjšin. Od časa do časa so se razpisale volitve, v katerih so pripadniki manjšin volili svoje zastopnike v lastni kulturni parlament. Ta je izbral iz svoje srede manjšinsko vlado, ki je samostojno vodila prosvetno življenje manjšine, zlasti pa njeno šolstvo.

Tej vladi je država odstopila vse davke, ki jih je izterjevala za vzdrževanje šolstva, dala ji je pa tudi pravico, da sama razpiše posebne davke za pospeševanje prosvete narodne manjšine. Ta vlada je imenovala učitelje in šolske nadzornike, ki jih je manjšina potrebovala, ustanovljala je, kjer se ji je zljubilo, ljudske in srednje šole, ne da bi večinski narod imel pravico se v to vtikovati. Vsaka narodnostna skupina je

potakem imela pravico, da samostojno odloča o svojem kulturnem življenju.

PONUDBA KOROŠKIH NEMCEV

Kdo si more načelno želeti pravičnejše rešitve manjšinskega vprašanja? Toda eno so načela, drugo je dejansko življenje. Nemci so že po prvi svetovni vojni ponujali koroškim Slovincem tako kulturno avtonomijo in zahtevali samo to, da se enaka pravica dà istočasno tudi nemški manjšini v Jugoslaviji, kar zveni povsem naravno in pravično. Toda koroški Slovenci so tedaj ponujano kulturno avtonomijo — **odklonili!**

Vsi nepoučeni ljudje so se čudili, zakaj so to storili. Mi pa, ki smo razmere poznali, se nismo čudili. Vedeli smo namreč, da se bodo pravice do avtonomije pač poslužili **Nemci v Jugoslaviji**, ker so gospodarsko krepki in žive v precejšnji svobodi, medtem ko so skozi stoletja socialno izko-

riščani in narodno tlačeni koroški Slovenci veliki reveži in tako zastrahovani, dasi ne bodo upali izkoristiti pravic, ki se jim ponujajo.

Večina bi se celo bala vpisati se v narodni kataster Slovencev, razstavljen na vsaki občini, ker bi v deželi vladajoči nemški nacionalisti proglasili slehernega Slovenca, glasujočega za kulturno samoupravo, za nezanesljivega, protidržavnega iredentista, katerega se je treba izogibati in z njim temu primerno ravnati.

Dobri poznavalci razmer so trdili, da bi po takem »ljudskem glasovanju« imeli koroški Slovenci **manj pouka v materinem jeziku**, kot so ga doslej imeli, medtem ko bi Nemci v Jugoslaviji uživali resnično široko šolsko samoupravo z vsemi pravicami, ki so z njo združene. Ker koroški Slovenci niso marali svojega položaja **poslabšati**, so ponujano kulturno avtonomijo seve — odklonili.

Gola politična nakana

Marsikak naš človek bi se utegnil nekako sramovati, da so njegovi bratje na Koroškem narodno tako malo zavedni. Njihov položaj je v marsičem podoben tistemu naših rojakov v Beneški Sloveniji, ker so ti tudi gospodarsko zelo revni in niso pod Italijo nikoli imeli **niti ene same ljudske šole v lastnem jeziku**.

Ugotoviti pa je treba, da je v takih rečeh sleherni sram povsem neumesten. Sramovati bi se morali samo raznarodovalci, ne pa njihove žrtve! Razen tega je treba poudariti, da so se v istem položaju kot koroški Slovenci nahajali in se deloma še nahajajo tudi pripadniki drugih, večjih narodov v Evropi. Tako na priliko Baski in Katalanci v Španiji, Nemci v Alzaciji in Loreni na Francoskem in znatne skupine Nemcev na Madžarskem.

Nemci nimajo torej nikakega vzroka gledati zviška na Slovence ter se ponosno trkati na prsa, zakaj oni sami imajo v svoji sredi več ko dovolj »vindišarjev«, raztresenih po Evropi, ki bi v stiski ne glasovali za nemške šole, temveč ravnali tako, kakor bi jim ukazali njihovi gospodarji iz vladajočega večinskega naroda.

Ker so avstrijski nemški nacionalisti po prvi svetovni vojni računali s tem, da se bo natančno tako zadržala tudi večina Slovencev na Koroškem, so naši manjšini »širokosrčno« ponudili kulturno avtonomijo,

kar pa ni bilo nič drugega kot gola politična nakana.

ZNACILNA POGAJANJA

To se je najočitneje razodelo, ko so zastopniki Nemcev in Slovencev vodili pogajanja o bodoči kulturni samoupravi. Predstavniki Slovencev so na priliko hoteli vedeti, kakšne šole so namenjene tistim pripadnikom manjšine, ki ne bodo glasovali za avtonomijo.

Vprašanje je Nemce spravilo v vidno zadrego. Že z njihovih obrazov se je bralo, da nameravajo te Slovence poslati v nemške potujčevalnice. Njihov namen je torej bil raznarodovanje s pomočjo šolstva **razširiti in poglobiti** ter se ob tem še pred mednarodno javnostjo hvaliti, kako so velikodušno zagotovili narodni manjšini kulturno samoupravo.

Da bi zastopniki Slovencev v to privolili, je bilo seve politično otročje pričakovati. Kakšne šole naj potakem dobe otroci nezavednih Slovencev? Odgovor slovenskih predstavnikov je bil silno enostaven: Ti učenci naj dobe pouk, kakor ga predpisujejo **po vsem svetu priznana načela pedagogike ali vzgojeslovja**. Po teh načelih se mora pouk opravljati v jeziku, ki ga govore otroci v družini, zakaj ljudska šola ni nič drugega kot prirodno nadaljevanje družinske vzgoje.

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

Nedelja, 13. marca, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 12.00 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... kronika 7 dni v Trstu; 16.00 Stravinski: Petruška, komični prizori v štirih slikah; 17.00 »Vsi so videli«, igra v 3 dej. (Guglielmo Gianini - Janko Jež). Igrajo člani RO; 21.00 Pesniki in njih stvaritve — »Thomas Gray« (J. Tavčar); 21.25 Zbor Emil Adamič; 22.00 Nedelja v sportu.

Ponedeljek, 14. marca, ob: 18.00 Oddaja za najmlajše — Kako je godec učil vruga gosti, radijska pravljica. (Drago Petkovšek). Igrajo člani RO; 19.00 Sola in vzgoja — Kacin: »Ali smo še kos vzgoji naše mladine«; 20.00 Sportna tribuna; 20.30 Musorgski: »Hovanščina«, opera v 5 dej. — orkester beneškega gledališča La Fenice in zbor beograjske državne Opere vodi Krešimir Baranovič. Približno ob 21.15; Opera, avtor in njegova doba.

Torek, 15. marca, ob: 18.00 Radijska univerza — Osnove sodobnega kmetijstva — Janko Košir: Obdelovanje zemlje; 18.10 Anton Dvorak: Koncert za violino in orkester v a-molu, op. 53; 19.00 Pošno predavanje — Jože Jamnik: »Nihče ne more priti k Očetu, razen po Kristusu«; 21.00 Ilustrirano predavanje — Mirko Javornik: »Tuje jadro na obzorju« — prigode morskimi razbojnikov od praveka do danes — »Neverjetna dejanja Hairedina Rdečega«; 22.00 Umetnost in življenje — Ana Kalc: »Izidor Cankar in njegov uvod v likovno umetnost«; 22.15 Jugoslovanski skladatelji — »Vladimir Lovca« (P. Merku).

Sreda, 16. marca, ob: 18.00 Bližnja in daljna smučišča — Rafko Dolhar: »Badgastein, smučišče — zdravilišče«; 18.30 Slovenske vokalne zasedbe; 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. M. Starc); 21.00 »Predzrežje«, igra v 5 dej. (Emile Augier - Dušan Pertot). Igrajo člani RO.

Cetrtek, 17. marca, ob: 18.00 Radijska univerza — Franc Orožen: Življenje Asircev in Babiloncev — »O monarhiji«; 19.00 Sirimo obzorja — Drago Stoka: Vzori mladini: »Ivan Prašelj«; 21.00 Obletnica tedna — Boris Mihalič: »Tomaž Massaryk, 110-letnica rojstva«. Približno ob 21.50: Iz sodobne književnosti — »Edith Bruck: Kdo te ljubi tako?« (Fr. Jeza).

Petek, 18. marca, ob: 18.00 Radijska univerza — Miral Pavlin: Kemija razkriva zlorabe živil — »Zganje in likerji, izdelani v laboratoriju«; 18.40 Vokalni kvintet Zarja; 19.00 Postno predavanje — Lojze Suštar: »Naše trojno srečanje s Kristusom«; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 22.00 Znanost in tehnika — Anton Mlinar: »Razvoj in vloga ledolomilcev«; 22.15 Koncert harfistke Pavle Uršič-Petričeve.

Sobota, 19. marca, ob: 9.00 Oddaja za najmlajše — Cudežna škatlica, radijska pravljica (Slavko Rebec). Igrajo člani RO; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 16.00 Dante Alighieri: Božanska komedija — Vice, XVIII. spev; pripravil Boris Tomazič, prevod Alojz Gradnik; 18.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 19.00 Sestanek s poslušalkami; 20.40 Zbor Slava Klavara; 21.00 »Kupčija s smrtjo«, radijska igra (Arkadij Averčenko - Rado Pregarc - Franjo Kumar). Igrajo člani RO.

So ali jih ni?

V Italiji je razširjeno mišljenje, da je od zadnje vojne ostalo po ruskem prostranstvu še mnogo ujetnikov. List Komsomolskaja Pravda pa piše, da je po zadnjem ljudskem štetju v Rusiji vsega le 1.158 oseb italijanske narodnosti, ki imajo vse sovjetsko državljanstvo in niso nikaki vojni ujetniki.

List prinaša obenem doslej še neznanovic, da so Nemci po padcu fašizma postrelili blizu mesta Lvova v Galiciji 2000 italijanskih vojakov, ker niso hoteli nadaljevati vojne ob strani Hitlerja in odstavljenega Mussolinija. Med njimi je bilo 5 generalov in 45 častnikov. Nesrečniki so se morali pred smrtjo sleči, si izkopati grobove, nato so jih SS-ovci postrelili. Za te grozote se morajo njihove družine zahvaliti — fašizmu.

Agadir - velikansko pokopališče

Silovit potres, ki je prejšnji teden zadel mesto Agadir v Maroku, je povzročil mnogo več žrtev in škode, kot se je prvotno mislilo. Po zadnjih podatkih računajo, da je zgubilo življenje nad 10 tisoč oseb, okrog 3 tisoč jih je bilo ranjenih, 90 odstotkov poslopij pa je popolnoma uničenih. Med mrtveci je tudi 17 Italijanov, 4 pa pogrešajo.

Oblastva so odredila, da morajo vsi prebivalci zapustiti mesto, ker obstaja nevarnost, da izbruhnejo hude nalezljive bolezni, kot n. pr. kuga. Zato je mesto obkoli vojaštvo, medtem ko so v njem ostali le posebni oddelki, ki z ogromnimi stroji rušijo že na pol podrte stavbe in po vsej okolici trosijo močna razkuževalna sredstva. Pri tem je neizogibno, da ostanejo za vedno pod ruševinami tudi številna človeška trupla, tako da je Agadir danes podoban velikanskemu pokopališču.

Te dni so v mestu zabeležili še dva lažja potresna sunka, v bližnjem morju pa so opazili, kako je voda pričela iznenada vre-

ti in je nedaleč od obale švignil iz morja rdeč plamen.

Ponesrečencem iz Agadirja še vedno prihaja pomoč v denarju, zdravilih in drugem iz domala vseh držav na svetu.

Skupini razkuževalcev se je predvčerajšnjim posrečilo najti med razvalinami dva še živa mohamedanca, čeprav sta ležala tam brez jedi že več ko en teden. Gol slučaj je le, da niso vtili prej v rupo sredstvo zoper nalezljive bolezni, ki bi bilo oba nesrečnika — umorilo. Bogsigavedi koliko živih ljudi živi še pod zemljo!

Obisk Hruščeva v Franciji

Prihodnji torek bo priletel v Pariz Hruščev. Največje preglavice ima policija, ki mora skrbeti za varnost visokega gosta. Mobilizirala je kar 21.000 stražnikov; poleg teh bo ščitila življenje državnika še tajna policija iz Moskve pod poveljstvom generala Zaharova.

Ker se jim pa še ne zdi vse dovolj varno, so tisoč sumljivih ljudi poslali za en teden na policijske počitnice na otok Korziko. Plačali jim bodo vso oskrbo in še odškodnino.

Sitnosti delajo organizatorjem obiska tudi razni župani, ki se branijo sprejeti Hruščeva. Enako odklonilno stališče so zavzeli zastopniki Cerkve. De Gaulle, ki je sicer prepričan katoličan, to zadržanje nikakor ne gre v račune.

PREBIVALSTVO, ZELEZNICE, HOTELI

Konec leta 1959 je Italija imela 50 milijonov 698 tisoč prebivalcev. Naravni prirastek znaša 447 tisoč duš letno.

V prvih 10 mesecih leta 1959 se je po italijanskih železnicah vozilo 23 milijonov 384 tisoč potnikov, v hotelih pa prenočilo 64 milijonov 552 oseb, od katerih je bilo 24 milijonov 512 tisoč tujcev.

Kaj bosta Kreisky in Gschnitzer nudila manjšinam

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kje na svetu se razpiše vsako leto ljudsko glasovanje, v katerem jeziku hočejo starši, da se poučuje njihova deca! Ali se opravlja tako glasovanje morda na Solnograškem ali v Abrucih? Kdor bi predlagal, naj tam roditelji letno glasujejo za učni jezik svojih otrok, bi ga proglasili za norca. Vsakomur se zdi namreč edino naravno, da spada italijanski otrok v italijansko, nemški v nemško ljudsko šolo. Zakaj naj bi za Slovence veljala drugačna načela pedagogike?

Pri pogajanjih so Slovenci tudi zahtevali, naj vse nemške stranke uradno izjavijo, da glasovanje za kulturno samoupravo ni nikako protidržavno, ampak docela postavno dejanje, in da svojim pristašem slovenskega jezika celó priporočajo, da se izrečejo za avtonomijo. Niti tega predloga Nemci niso hoteli sprejeti.

KAKŠEN NAJ BO IZHOD?

Ce bosta zatorej Kreisky in Gschnitzer ponujala v Beogradu za naše ljudi v Avstriji kulturno avtonomijo, ne bo to za nas nič novega, in bati se je, da gre spet le za politično zvijačo. Dr. Gschnitzer je ob obisku v Celovcu izjavil, da je bilo potrebno ukiniti na mešanem ozemlju Koroške »obvezno dvojezično šolo«, češ da je to bil »poseg v vzgojno pravico in svobodno voljo prebivalstva«.

Na to odgovarjamo z vprašanjem: Kdo je bil tisti, ki je pred sklepom mirovne pogodbe sklenil zakon o »obveznem dvoje-

zičnem pouku« na manjšinskem ozemlju Koroške? To so bile vse nemške stranke, med njimi tudi stranka samega Gschnitzerja. Te šolske predpise označuje danes Gschnitzer za nedemokratične, pred mirovno pogodbo so se pa avstrijski državniki z njimi ponašali, z njimi so se hvalili pred zavezniki, češ da so predpisi pravični in izdelani po vzorcu nekkih kantonov svobodne in demokratične Švice.

Kar je bilo pred mirovno pogodbo belo, je postalo torej, brž ko so Slovenci prišli iznova pod oblast avstrijskih Nemcev, črno, — kar je bilo prej demokratično, je zdaj nedemokratično. Nastane vprašanje, kdaj so Avstrijci bili neiskreni in lagali. Jasno je, da so lagali velesilam, ali pa lažejo danes mednarodni javnosti?!

Izhod iz zmešnjave, ki je nastala, je po našem samo eden: kakor zahtevajo Avstrijci po pravici od Italije, naj izvede dogovor o Južnem Tirolu, tako naj se drže tudi sami mednarodnih obvez, ki so jih vzeli nase v korist manjšin. V obeh primerih gre za eno in isto stvar: za spoštovanje in izvrševanje podpisanih pogodb.

Posebno važno je, da se na manjšinskem ozemlju obnovi obvezni dvojezični pouk, za katerega so bile ravno tako vse nemške stranke kot Slovenci in tudi velesile.

To je pomembno naglasiti zlasti zategadelj, ker je ta pouk spadal med vzroke, da so zavezniki pustili koroške Slovence v okviru Avstrije. Če Avstrijci tega ne bodo sprejeli, je po našem trajen sporazum med sosednjima državama in njunimi narodi nemogoč.

Deželnozbornske volitve na Koroškem

Dne 6. marca so bile na Koroškem volitve v deželni zbor, pri katerih Slovenci niso imeli lastnih kandidatov. Bili so v podobnem položaju kot tukajšnje naše ljudstvo ob zadnjih volitvah v rimski parlament. Nastalo je vprašanje, komu naj oddajo Slovenci svoj glas, ako ga ne morejo predstavnikom lastnega naroda.

Med koroškimi slovenskimi voditelji je vladalo le v tem edinstveno mišljenje, da so vse obstoječe nemške stranke Slovence nasprotne, niso pa bili edini glede tega, kakšni naj bodo zaključki za slovenske volivce. Politična organizacija, kateri načeluje dr. Fran Zwitter, je kljub vsemu svetovala svojim pristašem, naj glasujejo za nemške socialiste, češ da so narodno manj zagrizeni kot Avstrijska ljudska stranka in socialno naprednejši.

Povsem drugače in dosledneje so pa ravnali slovenski kršč. socialci, katerim zdaj predseduje namesto prof. Tischlerja dr. Valentin Inzko.

Na posebnem zborovanju so izjavili, da morajo »kot Slovenci in kristjani z obžalovanjem ugotoviti, da ni v deželi nobene politične stranke, ki bi z dejanji kazala razumevanje za naše v členu 7. državne pogodbe zajamčene pravice ter za naše kulturne in gospodarske potrebe«. Zavaljo tega so sklenili, da ne bodo glasovali za nemške katoliške kandidate.

Kako je bilo pri nas

Stališče, ki so ga zavzeli, je prav enako listemu Slov. kršč. soc. zveze in Novega lista za časa zadnjih volitev v italijansko poslansko zbornico. Tudi mi smo bili mne-

Pa brez zamere!

G. Jurij Slama, član »Slovenskega odra«, nam je poslal pismo, iz katerega smo razbrali, da ni zadovoljen z našim poročilom o predstavi »Charleyeve tetke« v Auditoriju. Ni nam pa iz pisma prav jasno, kaj ga je v poročilu vznemljilo. Med drugim je zapisal, da smo »napisali preveče ali premalo« in da je skušal pisec (poročila v N. L.) »posredovati občutke, ki jih je imel kot gledalec, igralcem in režiserju, da bi si s tem pomagali in skušali vzajemno izpopolniti«. Kaj hoče s tem povedati, nam ni mogoče razumeti.

Dalje piše: »Slovenski oder sicer ni nikakršna profesionalna skupina, a prav zato sodim, da sta mu razumevanje in konstruktivna kritika še bolj potrebni. Vseprečno hvalisanje ni resno, še manj pa resnično.« Zaključek pisma pa je napisan kar v smirtno resnem tonu: »Če pa v naših (morda hoče reči: v vaših) mislih, v naši besedi, v našem pisanju ni več mesta za resnico, postane vsako delovanje nesmiselno, vredno najbolj tragičnega in obupnega konca.«

Mislimo, da je najbolje, da si g. Slama še enkrat v miru in zbrano prebere naše poročilo, pa bo spoznal, da je bilo njegovo pismo odveč. V resnici gre samo za poročilo o priljubljeni komediji, ki ni nikaka novost več, in za predstavo na pustno nedeljo, zato smo dalj dogodku pomen, kot mu gre. Po našem mnenju poročevalec ni pretiraval niti z omalovaževanjem niti s poveljevanjem. Omenil je nekaj talentiranih igralcev, ki so mu (individualno) najbolj ugajali, pohvalil režijo, ki se mu je zdela posrečena, in konec. G. Slama je lahko prepričan, da ne bomo varčevali z »resno kritiko«, kadar bo Slovenski oder uprizoril kako zahtevnejšo delo, ki zasluži, da mu posvetimo več pozornosti. In prepričani smo, da je Slovenski oder sposoben dati kako zahtevnejšo predstavo, kar je že večkrat dokazal. Podcenjevali bi ga, če bi vzeli predstavo »Charleyeve tetke« za merilo njegove umetniške moči. Zato pesimizem g. Slame glede »resnice v našem pisanju« ni upravičen.

Uredništvo

nja, da je s slovensko častjo nezdržljivo glasovati za tuje, našemu narodu nasprotne može, čeprav imamo z njimi isto krščansko svetovno naziranje. V življenju niso namreč važna splošna načela, ki se ne izvajajo, temveč samo dejanja.

Naši tukajšnji demokristjani so namreč ravno taki raznarodovalci kot njihovi nemški tovariši na Koroškem. S Slovenci naših krajev se tedaj niti pogajati niso hoteli, našemu ljudstvu niso ničesar dali in ničesar obljubili. Kako naj katerikoli zaveden Slovenec, ki mu je že nekaj za navadno človeško čast, podpira take tujerodne kandidate?

In vendar so se našli med nami ljudje, ki so javno podprli »katoliške« tlačitelje lastnega naroda in svetovali ostalim Slovincem, naj store isto. Značajno zadržanje koroških katoliških Slovencev je najostrejša obsodba politike, ki so jo tedaj vodili pri nas »strogo načelni« narodni mlačneži.

Na Koroškem so dobili veliko večino zopet socialisti, ki že 15 let vladajo v deželi ter skupno z Ljudsko stranko in ostalimi nemškimi nacionalisti potujčujejo naše brate.

Pri Raabu in Tschadeku

Predstavnik koroških Slovencev dr. Zwitter in dr. Inzko sta bila pred dnevi sprejeta pri kanclerju Raabu in ministru za pravosodje Tschadeku, katerima sta razložila zahteve naše narodne manjšine. O Tschadeku sta izjavila, da nima nobenega razumevanja za manjšino.

Zatem sta odposlanca priredila v nekem dunajskem hotelu sestanek z domačimi in inozemskimi časniki, ki so se zlasti zanimali, kakšna zveza obstoji med položajem Nemcev na Južnem Tirolskem in Slovencev v Južni Koroški in kaj bodo Slovenci naredili, ako Avstrija odbije njihove zahteve. O tem, kaj bodo storili, se je glasil odgovor, niso še ničesar sklenili.

Preokret v politiki generala De Gaulla

Predsednik francoske republike je, kot znano, 16. septembra priznal pred vsem svetom Alžircem pravico, da z ljudskim glasovanjem sami odločajo o svoji bodočnosti. To je vsa mednarodna demokratična javnost pozdravila. De Gaulla je pohvalil tudi Hruščev. Francoski skrajneži v severni Afriki so proti tej politiki zasnovali oboženo vstajo, ki jo je pa De Gaulle zatrl. Zdaj prihaja na dan, da se je tudi v Franciji sami pripravljala tajna zarota proti predsedniku republike.

Vse te stvari pa niso mogle De Gaulla omajati in zato je mož užival doma in v tujini velik ugled. Zdaj se je pa zgodilo nekaj, kar je vse močno presenetilo. Ker so se z De Gaullovim ravnanjem, kakor se je zdelo, strinjali tudi alžirski uporniki sami, je bilo pričakovati, da se pričnejo kmalu pogajanja ter naredi konec krvolitju v Alžiriji.

Boji se bodo nadaljevali

Pred kratkim je pa De Gaulle izjavil, da se bo spor vlekel na dolgo, zakaj dokler traja vojna, se ne more nič pametnega na-

Gronchi je pooblastil Segnija

Minila sta dva tedna, odkar je Italija brez vlade, zakaj Segni ima samo nalogo, da opravlja tekoče posle. Državni poglavar je najprej naročil predsedniku poslanske zbornice Leoneju, naj preuči položaj, nato je ponudil senatorju Piccioniju, da sestavi vlado, toda ta je ponudbo odklonil. Tako je Gronchi prišel spet na sardinskega politika Segnija, ki je izjavil, da bo skušal sestaviti vlado, v okviru »demokratične in republikanske zakonitosti«.

Iz tega sledi, da izloča iz sodelovanja komuniste in fašiste, ker niso demokratični, in monarhiste, ker so proti republiki. Ostali bi torej demokristjani, socialni demokratje, republikanci in morda še katera druga skupina, na katere bi se oslanjal.

Ali se mu bo to posrečilo, je seve drugo vprašanje, zakaj ti zavezniki bi mu ne mogli zagotoviti zanesljive večine. Njegova vlada bi pa bila varna in trdna, ako bi imela oporo v Nennijevih socialistih, ki so pripravljani to storiti. Toda sodelovanju z Nennijem se upirajo desničarji v Kršč. demokraciji in številni cerkveni krogi, česar Segni ne more in ne sme omalovaževati.

JUŽNA TIROLSKA IN NEMCIJA

Zunanji minister Kreisky in podminister Gschnitzer sta obiskala glavno mesto Zapadne Nemčije Bonn, da raztolmačita tudi tamkajšnji vladi svoje mišljenje o Južnem Tirolu. Kreisky je smatral za potrebno povedati časnikarjem, da ni prosil v Bonnu niti za posredovanje niti za pomoč, ker je Zahodna Nemčija zaveznica Italije.

Iz tega sledi, da Adenauer nima namena podpreti zdaj Avstrije v borbi za Južni Tirol. Trenutno potrebuje pač Italijo pri reševanju vprašanja Berlina in združitve obeh Nemčij. Popolnoma drugačen položaj bo pa nastal, ko se bo Zahodna Nemčija izvlekla iz sedanjih težav. Tedaj bo Adenauer prav gotovo odkrito stopil na stran Južnotirolcev in Avstrije, zakaj kri ni voda.

rediti. Prej je treba vzpostaviti v deželi red in mir. Ker Alžirci nočejo odložiti orožja, se bo borba nadaljevala do »nesporne« odločitve. Kar De Gaulle zahteva, je torej brezpogojna predaja, katere Alžirci seve ne bodo sprejeli.

De Gaulle je nadalje rekel, da je mogoče urediti alžirsko vprašanje na tri načine: dežela se enostavno vključi v Francijo, kar je neizvedljivo; Alžirija postane samostojna država v sklopu Francoske skupnosti ali se docela odcepi od Francije. V zadnjem primeru bi pa nastali na alžirskem ozemlju dve neodvisni državi: v prvi bi živeli Arabci, v drugi pa francoski naseljenci.

Že misel, da bi se njihova domačija mogla razcepiti na dvoje, navdaja seve mohamedance z veliko nevoljo in podžiga v njih sovraštvo zoper Francijo. Ljudje se sprašujejo, zakaj je De Gaulle tako govoril. Nekateri trde, da je hotel predočiti vstajnikom, kaj čaka njihov narod, ako se povsem odcepijo od Francije, drugi menijo pa, da so se tajna pogajanja med Parizom in Alžirci razbila in da se je zato De Gaulle odločil rabiti silo.

Tržaškega

Tržaški občinski svet:

KDO NAJ BRANI GOSPODARSKE KORISTI MESTA?

V ponedeljek je mestni svet nadaljeval razpravo o predlogu komunista Calabrie, naj se izvoli odposlanstvo vseh v občinskem svetu zastopanih strank, da v Rimu enotno brani gospodarske koristi mesta. Proti takšnemu odposlanstvu se je odločno postavil demokrat Jan Babilie ter predložil v imenu svoje stranke, socialnih demokratov in republikancev resolucijo, katera pooblašča le župana, naj v Rimu posreduje, da se čimprej prično izvajati ukrepi, ki so bili že izdani v korist mesta, in hkrati obrazloži vladi nadaljnje zahteve, ki jih bodo postavili občinski in pokrajinski svet ter druge tržaške ustanove.

Predlog komunista Calabrie so pa podprli socialisti Pincherle in Teiner ter delno tudi misovec Morelli. O tem vprašanju bodo še razpravljali na prihodnji seji.

Lonjer:

SMRT UGLEDNEGA DOMAČINA

V petek je po krajši bolezni preminil 59-letni domačin Maksimilijan Čok. Njegova prerana smrt je bridko odjeknila med Lonjerci, saj je bil pokojnik med nami dobro znan in od vseh spoštovan. Bil je mnogo let v službi pri Tržaškem Lloydju ter vse življenje zaveden Slovenec.

Njegove telesne ostanke smo v nedeljo položili k večnemu počitku na katinarsko pokopališče. Na zadnji poti ga je spremljala množica vaščanov in znancev iz bližnje okolice. Naj mu bo lahka domača zemlja. Vdovi in sorodnikom izrekamo globoko sožalje!

Nabrežina:

POGAJANJA ZA NOVO TOVARNO

Občinski svet je v petek med drugim razpravljal o prošnji tržaškega industrijca Maria Persinija, ki namerava zgraditi v Nabrežini tovarno za izdelovanje železnih plošč. Industrialec je zaprosil, naj mu občina odstopi okrog 2.400 kv. m zemljišča v bližini železniške postaje Bivio, nadaljnjih 2 tisoč kv. m pa naj bi mu občina dala v najem.

Preden odbor zaključi pogajanja in stavi stvar predlog, je hotel slišati mnenje vseh svetovalcev, zlasti zato, ker bi isto zemljišče rado odkupilo tudi avtobusno podjetje La Carsica. To namreč opravlja krajevno avtobusno službo, ki je po izjavah podjetnika hudo pasivna. Zato želi, da občina odstopi pod ugodnimi pogoji zemljišče, na katerem bi podjetje sezidalo kolnico za avtobuse.

Svet je ugotovil, da občina po pogodbi nima nobene obveznosti do podjetja in da je njegov primanjkljaj zadeva, ki se je ne

tiče. Soglasno je obenem pooblastil odbor, naj čimprej zaključi pogajanja z že omenjenim industrijcem, da lahko sezida novo tovarno. Pojasnjeno je bilo, da bi v njej delalo okrog 50 delavcev, občina pa je od podjetnika že zahtevala, da morajo pri zaposlitvi imeti prednost domačini.

Milje:

OBČINSKI PRORAČUN ODOBREN

Miljski občinski svet je prejšnji četrtek z večino glasov odobril proračun tekočega leta, ki predvideva 30 milijonov lir primanjkljaja. Zatem je soglasno zavrnil zahtevo prefektore, naj se najmanjša obdavčljiva vsota zniža na 225 tisoč lir, kar bi imelo za posledico, da bi občinski družinski davek moralo plačevati znatno več občanov kot doslej.

OBMEJNI PROMET V FEBRUARJU

Prejšnji mesec je skozi mejne prehode na Tržaškem potovalo s prepustnico skupno 368 tisoč oseb; od teh je bilo 157 tisoč s Tržaškega, 211 tisoč pa z jugoslovanskega ozemlja.

Beneška Slovenija

IZ TAVORJANE

Ker se bližajo občinske volitve, je prav, da objavimo število volilnih upravičencev. V seznamih je vpisanih 2.142 volivcev, porazdeljenih po 4 voliščih: v Tavorjani, Mažerolah — Drejanu, Tojanu in Kanaliču.

IZ NEM

Našo dolino je pred nekaj dnevi pretresla žalostna vest, da je v Pontebi, kjer je delal, iznenada umrl za srčno kapjo 47-letni Vižjo Vidmar iz Gorenje Černeje. Zdravnik, ki je nemudoma prišel na pomoč mu ni mogel več pomagati.

Naj pokojniku sveti večna luč. Sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

IZ REZIJE

Upravitelji tukajšnjega občinskega lovišča so v Jugoslaviji nakupili 15 divjih zajcev in jih spustili pri nas na prosto, da bi se razmnožili. Ker so lovišča precejšnjega pomena za občinsko gospodarstvo, bi ne smelo biti nobenega divjega lovca, ki brezvestno uničuje divjačino v naših gozdovih.

Tukajšnji lovci so z lanskim plenom zelo zadovoljni. Saj so ustrelili 9 gamsov, 4 srne, 18 poljskih in tri bele planinske zajce, 6 divjih petelinov, 8 lisic in eno kuno. Za naše lovišče je čedalje več zanimanja tudi med lovci v Vidmu in Čedadu; priznati je treba nadalje, da k nam prihaja vedno več ljubiteljev ribolova, saj je v tukajšnjem hudourniku precej postrvi in drugih rib.

V listu smo nedolgo tega poročali o stiski, v katero je zašla naša gorska vas Učēja zaradi močnih snežnih nametov. Četudi je minilo že 20 dni od zadnjega snežnega metaja, je vas še vedno odrezana od sveta.

Pred nekaj dnevi pa so financarji in domačini vendar pomagali tamkajšnjemu župniku, da je premagal vse ovire in se prebil v Videm. Tu je predložil predsedniku pokrajine dr. Candoliniju stanje Učėje. Pozval je oblastva, naj priskočijo prebivalstvu čimprej na pomoč. Pokrajina je medtem že

Ob razdelitvi nagrad kmetovalcem

Na Kmetijskem nadzorništvu v Trstu so v soboto razdelili diplome in nagrade kmetovalcem, ki so se udeležili natečaja za izboljšanje hlevov, svinjakov in kokošnjakov. Natečaja se je udeležilo 44 kmetovalcev, nagrajenih pa jih je bilo 24.

Pred razdelitvijo nagrad je nadzornik dr. Perco poudaril, da morajo kmetovalci posvetiti največjo pažnjo živinoreji, ker predstavlja temelj kmečkega gospodarstva na Tržaškem. Znano je namreč, da je v Italiji premalo živine za zakol, čeprav je potrošnja mesa ena najnižjih v Evropi (okrog 22 kg na prebivalca letno). Ker bo potrošnja gotovo naraščala, imajo kmetovalci le korist, če prično gojiti večje število goveje živine. Prvi pogoj za uspeh pa je, da živinorejci izboljšajo in preuredijo hleve, kajti živina potrebuje zlasti sončnih in zračnih prostorov.

Kmetijsko nadzorništvo bo tudi v bodočnosti nenehno opozarjalo kmetovalce, naj postopno izločijo iz hlevov nedonosno živino ter jo nadomestijo z izbrano živino sivorjave pasme. Dr. Perco je izjavil, da nameravajo urediti na Tržaškem poseben hlev, kjer bodo gojili le izbrano živino, katero bodo zato prodajali živinorejcem. Danes se dogaja, da si kmetovalci čestokrat nabavijo živino za rejo v Furlaniji, toda nakup je v večini primerov ponesrečen, ker je živina bolna.

Nadzornik je zatem poudaril pomen kokošereje, za katero so se še pred nedavnim povečini zanimali le gospodinje, medtem ko se je danes kokošereja ponekod že spremenila v pravo industrijsko dejavnost, ker tudi potrošnja kokošjega mesa stalno narašča.

POTREBNO JE VEČ ZNANJA

Na prireditvi je govoril tudi ravnatelj za kmetijstvo in gozdove dr. Piccoli ter se med drugim pritožil, da se tržaški kmetovalci premalo zanimajo, da bi izboljšali pašnike in travnike, čeprav država nudi za ta dela znatne prispevke, ki so žal čestokrat neizkoriščeni. Če hočemo rediti več živine, je zlasti nujno, da si preskrbimo več krme.

Ta ugotovitev je gotovo resnična, a priznati je tudi treba, da preprost kmetovalec mnogokrat ne izvrši raznih izboljševalnih del na svojem posestvu,

ker ga nihče neposredno ne opozori, da za ta dela lahko prejme prispevek. Nemogoče je namreč zahtevati od vseh kmetov, da bi znali na pamet vse številne zakone, izdane v njihovo korist.

Zato so po našem zlasti potrebni tesnejši stiki med strokovnjaki Kmetijskega nadzorništva in kmetovalci. Nujno je nadalje prirejati več strokovnih tečajev po vaseh in s tem nuditi kmetovalcem priliko, da se seznanijo s sodobno kmetijsko tehniko in z raznimi ukrepi, ki jih oblastva sproti izdajajo v korist kmetijstva.

KMETIJSKA SOLA

Teh skromnih misli ne moremo zaključiti, ne da bi omenili vprašanje, ki je gotovo temeljne važnosti za obstoj in razvoj kmetijstva na Tržaškem. Vsakomur je namreč znano, kako se mladina naravnost otepa kmečkega dela in čedalje bolj sili v industrijo in druge dejavnosti, k čemur jo žene prepričanje, da kmetijstvo zlasti pri nas nima bodočnosti. Do tega napačnega prepričanja je prišla, ker ji nihče ni pokazal prave poti in ker ni imela prilike spoznati, da se s smotrnim delom lahko tudi na skopi kraški zemlji ali v Bregu prebije skozi življenje.

Do takšnega spoznanja mladino lahko privede le pouk v kmetijski šoli, ki je na Tržaškem zdaj žal še nimamo. Tu bi obenem pridobila osnovne nauke sodobnega obdelovanja, brez katerih danes kmetu res ni obstanka.

Prav je, da oblastva ponovno opozorimo, kako je nujno čimprej ustanoviti kmetijsko šolo. Za sedež smo že zdavnaj predlagali Zgonik, kjer so že na razpolago primerni prostori.

NAGRAJENI KMETOVALCI

Zaradi pomanjkanja prostora objavljamo le imena tistih kmetovalcev, ki so v soboto prejeli I. nagrado. Ti so: Gašper Čok iz Lonjerja (50.000 lir za dela v hlevu); Josip Legiša iz Devina (25.000 lir za dela v konjušnici); Ivan Oblak iz ul. Kostalunga ter Miroslav Zigon iz Zgonika (po 20.000 lir za dela v svinjakih); Stanko Zidarič iz Prečnika (30.000 lir za nov kokošnjak).

POKRAJINSKI SVET

Predpreteklo soboto je bila seja pokrajinskega sveta. Razpravljali so o vprašanih, ki sta ju postavila misovec dr. Delpin in komunist Bergomas v zvezi z novim letališčem v Ronkah. Prvi je do letališča zavzel bolj odklonilno stališče, ker ga straši morebitni primanjkljaj novega podjetja, medtem ko je Bergomas zgradnjo letališča navdušeno pozdravil, a obenem zahteval, da se lastnikom razlaščenih zemljišč izplača zares pravična odškodnina. Odbornik za kmetijstvo je izjavil, da se bodo morala razlaščena zemljišča vsekakor pravično odplačati. Tudi predsednik dr. Culot je poudaril, da bodo morali 42 družinam, ki jim bodo razlastili zemljišča, čimprej izplačati pravično odškodnino; za to bi se morali zavzeti zlasti tržaški gospodarski krogi, ki bodo imeli od letališča največ koristi.

Zatem je svet razpravljali o cesti Sovodnje - Zagraj. Svetovalec Miladin Černe je predlagal, naj se lestvica cest, ki jih je treba popokrajiniti, tako spremeni, da bo pot Zagraj - Sovodnje prišla na eno prvih mest. Predsednik Culot pa je tudi tokrat nasprotoval vsakemu spreminjanju lestvice. Pre-

Kanalska dolina

odposlala plug, da cesto očisti, ker le tako bo mogoče pripeljati v vaš živila in zdravnik. V hudi stiski je doslej Učejci pomagala rezijanska občina, ki je pošiljala v vas kruh, zelenjavo in zdravila. Blago so pošiljali po saneh, večkrat so ga pa morali prinašati kar na hrbtih, ker drugače ni bilo mogoče. Pri tem delu so pomagali seveda tudi oddelki financarjev in orožnikov. Ta nadvse potrebna in nesebična pomoč je Učejci rešila pred najhujšim. Stisko pa je še povečala gripa, ki je v vasi hudo razsajala. V tem obdobju je bilo zato zaradi pomanjkanja zdravil tudi več smrtnih primerov.

IZ RAJBLJA

Kakor marsikje tako je tudi našo dolino v zadnjih dneh prehitro zajela odjuga. Sprožila je plazove, kar žal ni ostalo brez posledic. Predpreteklo nedeljo so se za vasjo smučali trije fantje v starosti od 10 do 15 let, ko se je iznenada utrgal plaz in vse tri zanesel 300 metrov globoko v dolino. Ene mu izmed njih se je posrečilo, da se je kmalu rešil izpod plaza ter odhitel v vas klicat na pomoč. Kljub temu so reševalci prišli za 13-letnega sina družine Piccoli prepozno. Fanta so našli že mrtvega.

Njegovega brata pa so izkopali izpod plazu močno poškodovanega.

Vsa vas je sočustvovala s tako hudo prizadeto družino, kar je pokazala tudi s polnoštevilno udeležbo pri pogrebu.

Rudarji smo 18. februarja zopet stavkali. K temu nevsječnemu koraku nas je prisililo grdo ravnanje novega rudniškega ravnatelja. Lani v septembru je prišel k nam in je takoj pokazal, kaj misli. Predvsem noče priznati notranje komisije, čeprav ta po zakonu obstaja. Vpeljuje tudi vedno trše delovne pogoje. Proti takemu človeku ne pomaga drugo kot stavka. Upamo pa, da ga bo to opozorilo spametovalo. Čudimo se tudi, da ne store nadzorstvena oblastva potrebnih korakov, da bi zavarovala pravice rajbeljskih rudarjev.

pričale ga niso niti številke, ki jih je navedel g. Černe, iz katerih izhaja, da ne more nihče zahtevati od revne slovenske občine, da bi iz svojih skromnih dohodkov vzdrževala cesto, ki jo uporabljajo številni težki tovorniki in avtomobili iz vse Furlanije in tudi vojaška vozila. Svetovalec Černe je poudaril, da je šlo med 6. in 19. uro dne 24. in 25. februarja po sovodenski cesti 155 tovornikov s prikolicami ali brez ter 206 avtomobilov in drugih motornih vozil. Sedaj pa je ta cesta na 9. mestu lestvice, medtem ko ji glede na razvijajoči se promet pripada eno izmed prvih mest. Če se pa lestvica ne popravi, bo preteklo več let, preden jo bodo popokrajinili.

Zaradi poškodbe zagrajskega mostu se je promet še bolj povečal, ker so vozila usmerili iz Zagraja preko Rubij do državne ceste v Gabrijah. Za popravo te ceste je svet sicer določil 5 milijonov lir, a povečani promet bo huje razdjal tudi glavno sovodensko cesto, ki jo je občina iz lastnih sredstev tudi že asfaltirala. Vsakdo mora priznati, da je krivično, če se od male revne občine zahtevajo tako pretirane žrtve.

Na seji upravnega odbora, ki je bila v torek prejšnjega tedna, je dr. Culot obvestil tovariše, da je ministrstvo za javna dela nakazalo nadaljnjih 100 milijonov za popravo tistih občinskih cest, ki bodo prešle pod pokrajino. Tako bo država naši pokrajini izplačala skupno 600 milijonov za popravo cest.

IZ STEVERJANA

Vso vas je močno pretresla žalostna vest, da se je v Cornu di Rosazzo hudo ponesrečil 24-letni Marijan Mikluš iz Grojne. Z motornim vozilom je namreč trčil ob obcestni zid in se hudo poškodoval. Prepeljali so ga sicer nemudoma v čedadsko bolnico, a ker zanj ni bilo pomoči, so ga odpeljali domov, kjer je predpreteklo nedeljo umrl.

Naslednji dan smo njegove telesne ostanke položili k večnemu počitku ob obilni udeležbi vaščanov. Naši pevci so mu zapeli v slovo prelepe žalostinke. V ganljivem govoru se je od pokojnika poslovil naš kaplan g. Simsič.

Pokojnik naj mirno počiva v Stvarniku. Užaloščeni družini izrekamo ob bridki izgubi globoko sožalje.

Z OSLAVJA

Zamisel zadržne kleti, o kateri smo že poročali, vzbuja vedno večje zanimanje med briškimi vinogradniki. Zanimanje se je še povečalo, odkar sta bila v pripravljalni odbor v Gorici imenovana še dva slovenska kmetovalca. Danes so v odboru štirje slovenski vinogradniki, dva z Oslavja in dva iz Steverjana.

Priljubljeni odbor je med drugim že sklenil, da bodo oddajali vinski pridelek zadržni kleti le vinogradniki, prebivajoči severno od železniške proge Gorica-Krmin. Klet bi tako služila predvsem briškemu vinu. Računajo, da bo nova klet imela prostora za okoli 25 tisoč hektolitrov, kolikor se ga pač približno pridelava na briškem področju. S tem bi obenem najbrž preprečili razprodajo potvorjenega vina. Saj je zna-

Iz Goriške

no, da se sedaj proda kot briško vino petkrat večja količina, kot se v resnici pridelava.

IZ STANDREŽA

Društvo neposrednih obdelovalcev zemlje v Štandrežu bo priredilo na Jožefovo izlet v Verono, da si bodo kmetovalci lahko ogledali kmetijski semenj. Kdor se želi udeležiti poučnega izleta, naj se čimprej vpiše na sedežu društva. Cena vožnje znaša za člane 800, za nečlane 1.200 lir. Avtobus odpelje iz Štandreža v soboto, 19. marca, ob 4. uri zjutraj.

Na odborovi seji društva je bil ponovno izvoljen za predsednika Dušan Brajnik, za podpredsednika Jožef Tomsič, za tajnika Leopold Lutman, za blagajnika Mirko Gulin in za gospodarja Viljem Zavadlav.

IZ TRŽICA

Po dolgotrajnih razgovorih so prejšnji teden zastopniki delavcev in ladjedelnic dosegli na Uradu za delo sporazum glede uprave menz v obratih CRDA.

Glavna določba sporazuma je, da bo aprila prevzela upravo menz ustanova Dispral, ki je odvisna od Delavskih zadrug.

Pri upravi menz je bilo doslej zaposlenih 163 uslužbencev; od teh jih bo 23 ostalo še nadalje v delovnem razmerju z ladjedelnicami, ostalih 140 bo pa prešlo v ustanovo Dispral.

Važna je tudi določba, da bodo predstavniki delavstva še nadalje nadzirali poslovanje in hrano menz. To nalogo bodo izvrševali posebni komisarji, ki jih bodo imenovali notranje komisije.

IZ ZDRAVŠČINE

Predsednik goriške Trgovinske zbornice Bigot je prejšnji teden sporočil sodelavcem, da namerava podjetje SNIA-Viscosa v kratkem sezidati v naši vasi industrijsko poslopje, kjer bodo proizvajali umetne tkanine. To je vsekakor razveseljiva vest za Zdravščino in prebivalce sosednih naselkov, ker bo v novi tovarni zaposlenih precej delavcev. Vsi želimo, da bi se v našem okolišju čimprej nudila prilika za zaposlitev delavcev.

TEKMA V ODBOJKI

Dne 26. in 27. februarja so goriški dijaki tekmovali v odbojki. Tekem so se udeležili športniki 5 šolskih zavodov, med njimi tudi s slovenskih šol.

Borba je bila zares trda, zlasti ko je morala pasti odločitev za vstop v finale. Za to mesto sta se borili Tehnična šola in Slovenska šola. Le s težavo je Tehnična šola zmagala z izidom 2:1 (15:13, 10:15, 15:11). Zaradi pozne ure sta dva igralca Slovenske šole morala oditi in zato se je sreča nagnila na stran Tehnične šole.

Da pravilno ocenimo poraz in zmago, moramo še omeniti, da so vsi igralci Tehnične šole razen enega člani odbojarskih društev.

Igralcem Slovenske šole kljub porazu iz vsega srca čestitamo k uspehu.

POSTNE PRIDIGE

Vsak petek so ob 8. uri zvečer v travniški cerkvi postne pridige. Letos pridiguje misijonar g. Ludovik Savelj

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

RAZGOVOR S TENORISTOM D. PERTOTOM

Ta dni smo srečali v našem mestu, v katero se vedno rad vrača, znanega tenorista Dušana Pertota. Zastavili smo mu nekaj vprašanj.

Alli lahko poveste za naše bralce kaj o svojem umetniškem delovanju v tujini?

»Rad.«

Kako vas je zaneslo v tuje okolje?

Ravno deset let je tega, ko sem pri nastopih na tržaškem radiu prišel na misel, da bi poskusil še drugod. Odpeljal sem se v Švico in se v Bernu oglašil na tamkajšnji radijski postaji. Šef glasbenega oddelka je takoj priredil majhno avdicijo. Potem so posneli z menoj dva sporeda jugoslovanske glasbe. Šef oddelka je bil z menoj zelo ljubezniv in me je priporočil tudi drugim.

Tako sem prišel v stik z glasbeniki, dirigenti in voditelji zborov ter sem bil kmalu najet tudi za javne koncerte. Specializiral sem se za oratorije, katerih sem v teh desetih letih pel že precejšnje število.

Alli ste se posvetili samo koncertnemu ali tudi gledališkemu petju?

Na koncertnih potovanjih sem imel priložnost priti v stik tudi z ravnatelji raznih gledališč in gledaliških skupin. Tako sem najprej dobil nekaj vlog kot gost. Pozneje pa sem bil tri leta solist gledališča v Luzernu. Potem sem dobil namestitve v gledališču v Innsbrucku, kjer sem še danes.

Kaj pa gostovanja?

Vsako leto sem povabljen na več gostovanj, pri čemer sem se lahko spet posvetil koncertni glasbi, ki mi je zelo pri srcu. Kot v gledališču tako tudi na koncertnem odru rad pojem Mozartove skladbe.

V katerih Mozartovih operah pa ste nastopali?

Pel sem vloge v petih Mozartovih operah: *Così fan tutte*, *Don Juan*, *Čarobna piščal*, *Beg iz seraja* in *Figarova svatba*; pri tem moram omeniti, da sem v zadnjih dveh operah pel komični vlogi. Na koncertnem odru pa sem večkrat pel Mozartov *Requiem*, *Veliko mašo* v c-molu, *Vesperae solemnes* in drugo.

Kje vse ste gostovali?

Nastopal sem v vseh večjih švicarskih mestih od Zürichu do Zeneve, pa tudi v Strassburgu, Salzburgu, Bruslju in drugod.

Ste imeli težave, preden ste se uveljavili v tujini?

Seveda to ni bilo prav lahko. Zahtevalo je veliko vztrajnosti in poguma. Predvsem je treba paziti, da se pevec dobro nauči tujih jezikov, v katerih mora peti svoje vloge. Dostikrat izgine tuji prizvok v izgovorjavi šele po daljšem bivanju v deželi, v katere jeziku poješ. Poseben problem so tiste opere, v katerih je poleg petja predpisana tudi govornja proza. V prozi so namreč nedostaki v izgovorjavi tujega jezika še veliko bolj očitni kot pri petju. Ko sem n. pr. dobil prvo tako vlogo v nemščini — bilo je to v Lorzinggerjevi komični operi *Orožar* (*Waffenschmied*), sem se temeljito lotil tega problema in se več mesecev izpopolnjeval v izreki pri dramskem režiserju, izvedencu za govorno tehniko. Prve čase je tudi učenje vlog v tujem jeziku precej težje kot v materinščini, ker človek besede, ki jih mora izgovorjati, sicer lahko popolnoma obvlada in razume, nima pa do njih tistega intimnega odnosa kot do izrazov v lastnem jeziku.

Kje se počutite najbolje oziroma najbolj domači?

To vprašanje je zelo osebna značaja. Hočem reči, da bi vsak glasbenik na svojem mestu odgovoril nekaj drugega. To, kako sem se v kakšnem kraju vživel, ni bilo odvisno samo od občinstva, ampak tudi od tovarišev in predstojnikov v gledališču. Odvisno je ne najzadnje tudi od podnebnja in drugih činiteljev. Nekatera mesta so znana po tem, da imajo pevci tam pogoste težave z grlom. Tako mesto je n. pr. Zürich in pozimi Zeneva. Obe mesti ležita ob jezerih in imata pozimi vlažno podnebje.

In vaše najbolj dramatično doživetje na odru?

Naša doba ni naklonjena važnim besedam, zato mi dovolite, da dam besedi dramatično lahkotnejši pomen. Moja prva opera v luzernskem gledališču je bil Verdijev *Otello*, v kateri sem igral Cassia. V prvem dejanju se Cassio dvobojuje z Montanom. Basist, ki je igral Montana, je bil pravi športni sabljač in pri vajah sem se moral pošteno truditi, da sem mu bil vsaj približno enakovreden. Ko pa sva se pri prvi predstavi pričela mečevati, sva hotela

zaigrati še posebno lep in razgiban dvoboj. Tako se je zgodilo, da sem zares krepko zamahnil z mečem, tedaj pa je popustil vijak, s katerim je bil pritrjen držaj in rezilo je v velikem loku zletelo čez glave vsega zbora, ščitek na držaju pa je v še večjem loku zletel v prostor za orkester in priletel ravno na kontrabas ter dodal partituri nov ton. Obstal sem kot vkopan...

Kako v takem primeru rešite položaj?

V prvem hipu smo bili vsi na odru presenečeni. Bila je nevarnost, da se bo začelo vse gledališče hčehetati. Toda že čez nekaj sekund so nekateri izkušeni zborovski pevci našli rešitev. Postavili so se pred mene in Montana, da so zakrili najino zadrego, in nekdo je naskrivaj prinesel na oder drug meč. Položaj je bil rešen.

E. Z.

Razstava Jugoslovancev v Milanu

V prostorih milanske galerije (via Palestro) je odprta razstava moderne grafike v Jugoslaviji. Po budo je dala Moderna galerija v Ljubljani skupaj z mestno občino v Benetkah. Dela jugoslovanskih umetnikov so bila še prej razstavljena v Benetkah. Vseh razstavljalcev je 36 s 150 risbami, litografijami, ksilografijami, jedkanicami. Vodsivo razstave je vodil pri razvrščanju del namen, pokazati razvojno smer te vrste umetnosti v Jugoslaviji. Milanski kritiki so mnenja, da se naši mojstri držijo umetniških gibanj moderne Evrope, predvsem ekspresionizma in surrealizma.

Kot posebno umetniško osebnost podčrtujejo Slovenca Franceta Miheliča, ki da s svojimi grotesknimi okostnjaki in srednjeveškimi čarovnicami že prehaja meje nadrealizma.

Drugi, ki se je uveljavil v očeh italijanskih kritikov je Edo Murtič s svojimi abstraktnimi litografijami.

Poleg teh dveh pa navajajo kot nadpovprečne talente še Ivana Picelja, Bogdana Borčiča in Jancza Bernika.

Dva znanstvenika

V soboto, 5. marca, je umrl v Rimu zadnji največji poznavalec Danteja pater Pietrobono. Star je bil že 97 let in je pol stoletja ravnateljaval neki gimnaziji v Rimu. Slovel je po svojih obširnih študijah in tridesetih komentarjih Božanske komedije. Pisal pa je tudi dosti o latinski književnosti in slovenske razprave zlasti o Pascoliju, s katerim sta si bila tesna prijatelja. Leta 1957 je bil ta sloveči danoslovec odlikovan za kulturne zasluge.

Prejšnji teden so v Beogradu pokopali profesorja Aleksandra Beliča, predsednika akademije znanosti. Tudi ta je ućakal lepo starost 84 let. Svojo znanstveno pot je nastopil leta 1899 kot profesor jezikoslovja na beograjski univerzi. Med prvo svetovno vojno je bil celo redni profesor slavistike na vseučilišču v Rimu. Profesor Belič je bil član mnogih domaćih in tujih znanstvenih druŕb.

Napovedane izdaje

Ljubljanska Cankarjeva zaloŕba bo med drugimi napovedanimi knjigami izdala v letu 1960 knjigo o Trstu. Nosila bo naslov: *Tri faze reševanja tržaškega vprašanja*; kot sestavljalca je pa naveden Janko Jeri.

Drŕavna zaloŕba je pripravila za letošnji knjiŕni načrt tudi bibliofilsko izdajo *Župančičeve Dume*. V razkošni opremi je lani izšel Prešernov Krst pri Savici.

Knjiga o Juŕni Tirolski

V zaloŕbi Styria v Gradcu je izšla 200 strani debela knjiga *Südtirol, ein europäisches Unrecht* (Juŕna Tirolska, evropska krivica). V spisu razlaga časnikar Heinz Ritschel zgodovinski poloŕaj deŕele in nastanek jezikovne nemŕsko-italijanske meje pri Salurnu. Jedro knjige obsega dolgo poglavje o trenjih med manjšino in Italijani od leta 1918 dalje. Pisatelj navaja mnenja in teorije pokojnega senatorja Tolomeia, ki se je boril po natančno začrtanih smernicah za italijanstvo pokrajine. Deŕelo je prekrŕtil v »Gornje Poadiŕje«.

Tolomei je zapisal, da so juŕni Tirolci najbolj surov in nazadnjaŕski nemŕski tip s potezami preprostega barbarstva. Za poitalijanćenje deŕele je Tolomei predlagal — kot se bere v knjigi — naj se omogoči krajevni ŕelezniŕski promet samo do poloŕnja alpskih prelazov; pač pa naj se razŕiri cestna in ŕelezniŕska mreŕa proti jugu. Na ta naćin se bodo nemŕski drobci, ki jih je zgodovina razpihala tostran Alp, po naravni poti vsrkali v većinski narod. Bistvo Mussolinijeve politike je po Tolomejevi sodbi teŕilo za to, da se ustvari v deŕeli italijanska većina; ta politika se ŕe danes nadaljuje z umetnim priseljevanjem italijanskega ŕivlja.

SESTANEK V SEŕANI

Kako resnićna je bila takŕna smernica, nam ŕal le prerresnićno prića tudi program za raznaroditev Julijske Krajine, katerega so sprejeli faŕistićni pokrajinski tajniki na sestanku v Seŕani poleti leta

1927. Jasno ga je povzel Giuseppe Cobol v reviji *Gerarchia* 1927 v članku *Il fascismo e gli allogeni*. V njem trdi, da manjšinskega problema ni, in  e obstoji, je umetno ustvarjen. Odvnetnike je treba onemogoćiti, slovenske ućitelje pregnati iz ŕol in slovenske duhovnike iz ŕupnij. Vse gospodarske in prosvetne ustanove je treba zatreti. Kdor se ne ukloni, naj se konfinira. Po teh smernicah se je faŕistićna politika pri nas in v Juŕnem Tirolu tudi dejansko ravnala in je v nekaj letih unićila politično, kulturno in gospodarsko ŕivljenje narodnih manjšin.

Dejstva, ki jih Ritschel navaja v tem poglavju, predstavljajo bridko resnico; saj smo jo tudi mi sami okusili. Brezpravni poloŕaj je većkrat zblizal slovensko in nemŕsko manjšino v boju za pravico.

Toda bralec se ob koncu knjige, ki se upravićeno zavzema za pravice Juŕnih Tirolcev, vpraŕa, kako da prav isti Nemci koroŕskim Slovincem prizadevajo iste krivice, katerih oni obtoŕujejo druge. Teorija, da kar velja zame, ne velja zate, je osnova slehernega faŕizma. Tudi ta resnica, čeprav nenaobisana, se glasi iz knjige *Südtirol, ein europäisches Unrecht*.

~~~~~
"NOVI LIST"

v vsako slovensko hiŕo

GOSPODARSTVO

Vedno večja potrošnja paradižnikov

Paradižniki so danes prav gotovo najbolj cenjena povrtnina. Njih uporaba se vedno bolj širi, zlasti za pripravo sokov, saj je danes že na milijone ljudi, ki so nadomestili vsakodnevno jutranjo belo kavo s paradižnikovim sokom. Ta vsebuje mnogo sladkorja in obilico najrazličnejših vitaminov, ki osvežujejo in krepijo človeško telo, urejujejo prebavo in presnavljanje. Mnogi otroci uživajo paradižnike kot jabolka, česar jim ne smemo braniti, temveč jih na to še navajati.

Ker narašča potrošnja, se večja tudi pridelok paradižnikov. Tako so pred 50 leti v Italiji pridelali 7 milijonov stotov tega sadu, leta 1940 pa 12 milijonov, pri čemer je ostalo do l. 1952. Od takrat se je začel pridelok hitro dvigati in je l. 1955 dosegel 16 milijonov stotov; l. 1958 pa celo 25 milijonov. Vsega pridelka ne porabi seveda ne italijanski trg ne italijanska industrija, ki izvažajo paradižnikovo mezgo in posušene ter olupljene paradižnike v mnoge države. Mnogo svežih paradižnikov gre predvsem v Nemčijo in Anglijo. Pred leti je na teh trgih bil italijanski paradižnik skoraj brez konkurence, danes pa mora tekmovati z dovozom iz balkanskih držav, kot so Bolgarija, Romunija, Ogrska in v prav zadnjih letih tudi Jugoslavija. Zanimivo je, da balkanske države izvažajo paradižnike na evropske trge prej kot Italija; imajo pač bolj zgodnje sorte.

V Italiji gojijo skupno nekaj stotin sort paradižnikov; važnejših vrst z znatnim pridelkom — pa je okoli 60. Razdelimo jih lahko v skupine, ki ustrezajo posebnim zahtevam potrošnikov. Iz glavnih sort izdelujejo paradižnikove mezge. Gojijo jih predvsem v bližini tovarn, ki predelujejo to sadje. Tvarnice nudijo pridelovalcem potrebno seme. Nekatere sorte služijo pa predvsem za izdelavo paradižnikovega soka. Te so večinoma ameriškega izvora, v zadnjem času pa so s križanjem že vzgojili domače italijanske sorte. Ostale vrste nudijo surovino za lupljene paradižnike. Od

teh je znana sorta San Marzano. Danes uživamo čedalje več paradižnikov tudi v solati. Najbolj znani sta sorti volovsko srce in angleška best of all.

Pri nas poznamo skoraj izključno tiste vrste paradižnikov, ki med raščo potrebujejo primerno oporo. V zadnjem času pa se zelo širijo tudi sorte, ki take opore ne potrebujejo. Taka je n. pr. francoska marmade.

Če hočemo saditi paradižnike za prodajo, je prav in koristno, da upoštevamo želje potrošnikov in da sadimo predvsem tiste vrste, po katerih je veliko povpraševanje.

Še nekaj o hibridni koruzi

Za prihodnjo setev je na italijanskem trgu na razpolago 68 vrst križane ali hibridne koruze. Kljub temu ni posebno težko odločiti se za primerno sorto. V naših razmerah moramo izločiti vse sorte, ki zahtevajo svežo zemljo in jo je zato treba namakati. Nadalje moramo izločiti vse pozne vrste, ki potrebujejo za rast in polno dozoretev več kot 130 dni. V naših krajih potrebujemo predvsem zgodnje sorte in take, ki uspevajo tudi na bolj pustih zemljah. Izbirati moramo nadalje med belimi in rumenimi sortami ter med takimi, ki so ali niso za polento. Nekatere vrste nudijo namreč tako polento, kot da bi bila iz žaganja.

Najbolj zgodnji sorti sta Embro 21 in Embro 23, ki zraste in dozori v 85 do 95 dneh. Ti dve in sorto Asgrow 88, ki dozori v 90 do 100 dneh, lahko sejemo po pše-

nici namesto že skoraj pozabljenih petdesetdnevnikov (činkvantinov). Uspevajo tudi v brdovitih in bolj suhih legah. Paziti pa moramo na številke in se ne smemo zadovoljiti samo z imenom Embro ali Asgrow, ker so pod istim imenom z drugo številko, pozne sorte, ki dozori komaj v 140 dneh ali še pozneje.

Zato je nujno potrebno, da pri nakupu križane ali hibridne koruze za seme zahtevamo od prodajalca natančen opis sorte: kakšno je zrno; ali je za polento, ali uspeva v suhih in pustih zemljah, v koliko dneh zraste in dozori ter koliko stebel naj se pusti na vsekem m². Tudi to je zelo važno, kajti največji pridelek bomo dosegli, če bo koruza pravilno gosta. V tem oziru velja naslednje navodilo: križano koruzo sadimo v vrste, in sicer na razdaljo 80 cm med vrstami. V vrsti sami naj stojijo stebela pri poznih sortah na razdalji 26-27 cm, pri srednjih 22 do 23 cm in pri zgodnjih 18 do 20 cm. Tako pride pri poznih vrstah (135 do 150 dni) na vsak m² po 4 do 4,5 stebela, pri srednjih (120 do 135 dni) po eno steblo več in še eno nadaljnje steblo pri zgodnjih (90 do 120 dni). Toliko stebel mora rasti, potem ko smo koruzo razredčili.

Kdor hoče saditi hibridno koruzo, naj ne pozabi, da ta koruza daje zadovoljive pridelke samo, če smo ji dobro postregli: čim globlje zrahljali zemljo in bogato pognojili.

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 7. marca si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	622—624 lir
avstrijski šiling	23,80—24,10 lir
100 dinarjev	83—85 oz. 92—95 lir
100 francoskih frankov	123—125 lir
funt šterling	1730—1745 lir
nemško marko	148,50—150 lir
švicarski frank	143,75—144,25 lir
pesos	7—8 lir
zlato	707—708 lir

ŽENA IN DOM

Umetnost likanja moških oblek

Predvsem naj ne bo likalnik nikdar prevroč!

Če se na hlačnicah poznajo odtisi kolen, položite ju na likalno mizo tako, da gledajo šivi navzven, nato pa potisnite blago na kolenih, kolikor se da skupaj. Prelikajte hlače z vlažno krpo, nato potolčite blago na kolenih z drugo stranjo krtače.

Upogib pri vratu in obliko suknjiča likajmo na blazini in pazimo, da ne bomo zalikali roba. Ta mora ostati ovalen.

Tisti del suknjiča, na katerem so gumbi, likajmo od desne strani. Ko krpo odvezamemo, zopet potolčemo polikano mesto z obratno stranjo krtače, da se para odstrani. Pod poklopec žepov vstavimo vedno kos papirja, da ne bo na spodnji strani odtisov. Gube na ramenih likamo prav tako na blazini.

IN NOVIH UMETNIH TKANIN

Za likanje novih umetnih tkanin ne veljajo več stara pravila. Oglejmo si nekaj nasvetov:

- Bombažne in lanene tkanine likamo, ko so še vlažne, in sicer z vročim likalnikom. Pazimo tudi, da likamo na notranji strani, da ne ostaro na blagu lesk.

- Jersey likamo z vročim likalnikom. Blago seveda pritrdimo, oziroma pripnemo na likalno desko, ker se te vrste tkanin rade raztegnejo, obleka pa izgubi svojo obliko.

- Volnene tkanine likamo s toplim likalnikom na pravi strani, toda preko mokre krpe. Na kraju skrbno raztegnemo oziroma skrčimo, če to zahteva kraj.

- Tkanin iz nylona in orlona ne likamo. Razprostremo jih in sušimo na zraku. Ko je obleka suha, zravnamo robove z rokami. Če jih kljub temu želimo zlikati, smemo uporabljati samo zelo mlačen likalnik, razen tega orlon likamo, samo ko je popolnoma vlažen.

- Svilo likamo na pravi strani z mlačnim likalnikom. Tkanina mora biti enakomerno vlačna. Da bela svila pri likanju ne porumeni, jo likamo preko mokre krpe.

- Taft likamo vlačnega s prave strani in z mlačnim likalnikom. Ko ga operemo, ga položimo na mehko tkanino, ki bo vpila vodo iz njega. Taft v nobenem primeru ne ožmemo, gub, ki bi pri tem nastale, ne bomo namreč zravnale nikoli več.

NAŠ RECEPT

Mandeljnovi piškoti: 15 dkg masla, 15 dkg sladkorja, 2 jajci, 5 dkg olupljenih in zmletih mandeljnov, nastrgano limonino lupino od pol limone, 25 dkg moke, 1 žlica pecilnega praška.

Maslo penasto umešamo in dodamo sladkor, jajca, mandeljne, limonino lupino in moko; pomešamo s pecilnim praškom in hitro ugnemo v gladko testo, ki ga razvaljamo 5 mm debelo. Izrežemo različne oblike in jih devamo na pomazan pekač. Piškote namažemo z raztepenim jajcem in v vroči peči hitro svetlo spečemo.

Obsodbe, pazi!

Tednik Informatore agrario objavlja v vsaki številki okoli 25 obsodb različnih trgovcev in gostilničarjev, ki so se pregrešili proti predpisom o hranilih in krmilih. V zadnjem času se največ obsodb tiče olja, a mnogo tudi masla, vina, otrobov itd. Obsodbe so ostre, ker je poleg znatne denarne kazni treba plačati tudi visoke stroške za objavo razsodbe v dveh listih; slabo blago pa zaplenijo.

Nad 100.000 konj

za zakol je bilo uvoženih lansko leto v Italijo. Precej konj je prišlo iz Jugoslavije in tudi iz drugih vzhodnih držav. Konjsko meso ima vedno več ljubiteljev, ki pa se ne bodo mogli več dolgo zadovoljevati, ker bodo konje izpodrinili stroji in bodo te živali v nekaj desetletjih kazali le še v muzejih.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Šele ko so mu po dolgem prerekanju dokazali, da je njegovo stališče protipostavno, so se volitve nadaljevale do 8. ure in pol zvečer. Izid glasovanja je dokazal, kaj so naši nasprotniki s svojimi nasilstvi in pretnjami dosegli: od 416 veljavno oddanih glasov je Jugoslovanska narodna stranka dobila 408, fašistovski blok 5 in Ital. ljudska stranka 3.

VOLITVE NA CRESU

Volilno okrožje Istre je maja 1921 obsegalo tudi Cres, ker je bil otok sestavni del Julijske krajine. Da so fašisti ravno tako na Cresu uganjali nasilja in teptali zakonsko

79. Dr. E. BESEDNJAK

predpise, se razume, saj jim je to ležalo v krvi in tako so se glasila povelja strankinega vodstva.

Črnuhi so se najprej vrgli na uradnega predstavnika naše stranke, kateremu so v soboto pred volitvami zanetili ribiško ladjo, upajoč, da jo bo ogenj uničil, kar se pa sreči ni zgodilo, ker so plameni prej ugasnili. Zatem so ga v gruči šli iskat in ga tako pretepli, da se je moral zateči k zdravniku in ležati dvajset dni.

Z volivci so pa ravnali takole. Ker jih je zelo mnogo prebivalo izven Cresa, so prišli v mesto že v soboto zvečer, da bi tu prenočili in drugi dan oddali glasove. To so bili seve Hrvati, o katerih so fašisti vedeli, da bodo volili za našo listo. Zato so jih kratkomalo zgrabili s silo ter jih izgnali iz mesta, da bi ne mogli voliti.

Grožnjam so pa bili izloženi tudi številni Crešani, bivajoči v mestu. Ozračje je bilo tako napeto, da si niso upali spati doma. Ker se v svojih stanovanjih niso čutili varne, so se umaknili v okolico, kjer so nočevali na prostem pod oljkami.

HRVATI IZ VALUNA IN PREDOŠČICE

Neprijetno presenečenje je pa čakalo nič hudega sluteče hrvatske kmete in ribiče, ki

so na ladjah pripluli na Cres iz Valuna in Predoščice. Prišli so, da se poslužijo volilne pravice, katero jim je jamčil zakon, misleč, da jim tega nihče ne more zabraniti. Kdaj se je v stari Avstriji pripetilo, da bi kdo izvajal nad državljanji nasilje, ker so se držali postavnih predpisov!

Debelo so zatorej gledali, ko jih je ob prihodu v Cres čakalo ob obali oboroženo krdelelo fašistov. Črnuhi so jim nastavili na prsa samokrese ter jim zaukazali, da morajo glasovati za listo Italijanskega bloka, češ da jih bodo sicer usmrtili. Postavili so jih v vrste in pod oboroženim spremstvom peljali skozi mesto na volišče. Medpotoma so jim grozili in molili nanje revolverje.

Posebno porazno je vplivalo na naše uboge ljudi, da so orožniki na to zločinsko početje črnuhov gledali, ne da bi v obrambo zakona mignili s prstom. Obnašali so se, kot da se stvar njih sploh ne tiče. Nekdo med orožniki je celo nesramno pripomnil, da ni mogoče govoriti o kršitvi volilne svobode. Ob takih okoliščinah se ne smemo preveč čuditi, da je skupina Hrvatov iz Valuna in Predoščice volila za italijansko listo, zakaj le nekaterim se je posrežilo zbežati.

Ponižanje, ki so ga 15. maja 1921 doživeli na Cresu, so si pa vsi za vse življenje dobro zapomnili.

PROTESTI LAVORATORA

O nasilstvih na Cresu ni pisala samo Edinost, temveč tudi tržaški Lavoratore. List je poročal, da je na otoku vladal tolik pritisk, da je socialistična stranka pozvala svoje pristaje, naj ne gredo volit. Fašisti so po ulicah lovili svoje nasprotnike ter jih krvavo pretepli, ponoči so vdirali v njihova stanovanja, jim grozili s »smrtjo«, če ne bodo oddali glasu za »narodni blok«, in mnoge prisilili, da podpišejo izjavo, s katero so se odrekli »slehnemu političnemu delovanju«.

Zaradi nočnih obiskov so, kot sem omenil, številni Crešani zapustili na dan pred volitva-

mi mesto in prenočili v okolici pod milim nebom. Naslednji dan se je pa skupina fašističnih nasilnežev, med katerimi so bili Marko Carvina, Peter Negovetić, Fran Castellari, Pij Malabotić in Ivan Gersinich, organizirala in šla od hiše do hiše iskat volivcev, ki niso hoteli glasovati.

Kogar so našli, so ga zgrabili ter uvrstili v gručo, katero so gnali s silo skozi mesto na volišče. Vsakega so preiskali do golega in, če so našli pri njem nefašistovsko glasovnico, so ga pretepli. Lavoratore je navedel celo vrsto oseb, ki so na ta način proti svojemu prepričanju volile za Ital. narodni blok.

NEZASLIŠANE SLEPARIJE

Glasovanje se je opravljalo protipostavno, to je javno spričo volilne komisije. Predsednik Baicich (Bajčić) je vsakemu volivcu stavil **kar sam v kuverto fašistovsko glasovnico ter ga pozval, naj jo zalepi, da se vrže v žaro.** Toda to jim ni še zadostovalo: člani komisije so sproti obveščali fašiste, kdo ni še volil in jim dali na razpolago njegovo ime ter naslov njegovega stanovanja.

Nato so šli fašisti iskat odsotne volivce na dom, da bi jih gnali glasovat za Italijanski blok. Če jih niso našli, so prisilili družino, da jim izroči volilno izkaznico in druge listine, ter šli glasovat namesto odsotnih.

»Società democratica« (Demokratično društvo), organizacija creskih italijanskih nacionalistov, je napisal Lavoratore, se je sprejela v pravo tvornico ponarejenih izkaznic. Potrebne listine so potvarjali celo za osebe, ki niso imele volilne pravice, ker so še bile mladoletne. Za člane volilne komisije so bile vse te lažne izkaznice seve polnoveljavne.

Ko se je razširila vest o teh stvareh med ljudstvom, so okoliški kmetje in ribiči, ki so prišli s čolni v Cres, hoteli takoj obrniti jadra in se vrniti domov, kar se pa ni vsem posrežilo. Neki čoln iz Valuna je bil že na planem morju, ko je priveslal za njim čoln, ki sta ga krmarila fašista Ruggero Fossetto in Anton Crivellari. Osebe na prvem čolnu so bile primorane se vrniti na Cres in glasovati za fašistično listo. (Dalje)

Tako smo čakali do devetih in se vživljali v novo okolje. »Štubaku« je bilo ime Pauli. Nismo vedeli, če se tako piše ali je to njegovo krstno ime. Nihče ga ni vprašal po tem. Bil je še mlad človek, s trikotnikom kriminalca na prsni. Ni se mi zdel hudoben. Imel je vsaj to dobro lastnost, da ni neprestano kričal in rohnel. Če smo ga kaj vprašali, je še kar rade volje odgovarjal. On je bil prvi, ki nam je povedal, da bomo delali v rovih. Z obiranjem sadja torej ne bo nič. Seveda bi bilo več kot naivno, če bi bili kaj takega sploh verjeli. Verjeli seveda nismo, a na tistem smo vendarle malo upali, da se bomo imeli bolje kot v Dachauu. Zdaj smo lahko dali temu upanju slovo. »Štubak« nam je dal razumeti, da smo imeli vražjo smolo, da smo prišli v Überlingen, a več nam ni hotel povedati.

Okrog devetih se je prikazal veliki in debeli »Lagerältester« — taboriščni starešina — in nas nagnal s kričanjem in z živžganjem na piščalko iz barake.

»Antreten!«

Mimogrede je pahnil kakšnega v hrbet, če se mu je zdelo, da prepočasno stopa.

Zagazili smo v mastno ilovnato blato in se nevoljno postavljali v vrsto. Taboriščni starešina in naš štubak sta nervozno tekala ob vrstah in porinila tu koga bolj noter, drugega potegnila bolj naprej, da vrsta ni bila preveč zveržena. Nekaterim sta surovo poravnala kapo na glavi, drugim s kričanjem dopovedovala, naj si »dostojno« zapnejo jopič. To je trajalo kakšno uro. Bil je sončen dan, toda nas je zeblo v tenkih taboriščnih »zebrah«, da smo drgetali. V Dachauu smo nosili civilne ali italijanske

Tekma s smrtjo 3.

E. Z.

vojaške suknjiče — čeprav s tistima črkama KL na hrbtu —, ki so nas precej bolj varovali mraza kot te cunjaste taboriščne uniforme iz grobega platna brez sledu volne. Mehko blato nam je zalivalo noge in pronicalo v čevlje.

Čez kakšno uro se je prikazalo nekaj SS-ovcev in za njimi taboriščni komandant, še mlad, lep, gizdalinski človek z domišljavim izrazom in hladnimi očmi. Pozneje sem slišal, da je bil prej frizer v Hamburgu. Taboriščni starešina je zarjul »Stillgestanden!« (Mirno!) in nato je padlo klasično povelje »Mützen ab!« Kape so zletele z glav, toda stali smo precej na tesnem in z nogami pogreznjenimi v blato, zato smo bili neokretni in nekateri so pri sunkovitem gibu izgubili ravnovesje ter se zazibali, drugi so se zadeli s komolcem ob soseda in kapa jim je zletela v blato. Nehote so se sklonili, da bi jo pobrali. Ta hipna zmeda je povzročila, da je komandantova dozdevno vzvišena in odsotna brezbriznost in prezirnost v hipu eksplodirala v besen izbruh. Zdrdral je kopico kletev, od katerih je bila vsaka strašna žalitev človeštva in Boga, ter planil k vrsti in začel divje klofutati in brcati vse tiste, ki jih je mogel doseči. Kdor se mu je skušal izmakniti, jih je dobil še več. Ni nehal, dokler jih ni nekaj ležalo na tleh.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

PREDSTAVNIK SLOVENSKEGA ŠPORTA NA ITALIJANSKEM DRŽAVNEM PRVENSTVU

Razgovor s Klavdijem Grbcem

Dolgo so naši športniki čakali na živahno skupno delovanje: letos pa je slovenski šport na Tržaškem dosegel tak razmah kot še nikoli. Konec februarja so bila v Trstu srečanja za deželno namiznoteniško prvenstvo, ki so se jih udeležili najboljši igralci iz Trsta, Gorice in Vidma. Za slovenske športnike je bil važen dogodek, ker so srečanja pomenila tudi prvi javni nastop slovenskega športnega združenja Bor. Poleg tega je Slovenec Klavdij Grbec zasedel 3. mesto in si tako priboril pravico, da nastopi v tekmah za italijansko državno prvenstvo, ki bodo aprila v Livornu.

Zato smo povabili prijaznega enaindvajsetletnega športnika, da nam odgovori na nekatera vprašanja:

Te dni se v tržaški javnosti precej govori o uspešnem nastopu slovenskih igralcev namiznega tenisa v tekmah z Italijani. Kaj nam lahko poveste o tem? Kako so bili Slovenci sprejeti?

Mislim, da se je v zgodovini tržaškega športa prvič zgodilo, da so v tekmah za deželno prvenstvo nastopila kar tri slovenska moštva. Doslej je bil šport na Tržaškem izključna last italijanskih športnikov in tisti redki Slovenci, ki so se hoteli športno udejstvovati, so se morali najprej vpisati v italijanska združenja. Stem so seveda postali pred javnostjo Italijani, ker ni nihče hotel vedeti, da so Slovenci. Na omenjenem tekmovanju pa ni bilo možnosti, da bi se zmotili: Bor je nastopil kot slovensko združenje s slovenskimi športniki. Lahko zagotovimo, da smo vsi ponosni in brez sramu razkazovali značko združenja ter med nami ni bilo nikogar, ki bi tajil svojega slovenskega porekla. To je bil korak naprej, četudi majhen in četudi na tako nepomembnem področju, kot je namizni tenis.

Italijani so nas prijateljsko sprejeli, tako kot športnik sprejema športnika; med nami ni bilo razlike; kdor je bil boljši, tega so više cenili, saj drugega merila šport ne pozna.

Kakšno je vaše mnenje o doseženih uspehih? Kaj lahko poveste o igranju Slovencev in Italijanov?

Uspehi, ki smo jih dosegli, so precej zadovoljivi; do nekaterih zmag smo prišli nekoliko po sreči, nekatere pa smo si zaslužili. Izidi so na splošno precej resnična slika dejanskega stanja in lahko rečem, da Bor gotovo spada med četvorico najboljših moštev Julijske krajine. Moje tretje mesto na lestvici deželnega prvenstva ne kaže pravilne razporeditve moči, saj so nekateri igralci boljši od mene. Res pa je, da je moja igra še v polnem razvoju

in se sam zavedam, da bi lahko mnogo več dosegel. To pa je seveda odvisno od vaj in tudi časa, ki ga bom imel na razpolago.

Italijani in Slovenci se v namiznem tenisu morata razlikujejo po različni stopnji izkušenosti. Pri Italijanih je namreč opazna gotovost igre in natančnost udarcev, a med njimi so redki, ki bi bili trenutno za nas nepremagljivi.

Kateri igralci so na vas napravili najboljši vtis? Kako bi razvrstili slovenske igralce (Vas upravičeno postavimo na prvo mesto) in kakšno je njihovo mesto med Italijani?

Od tržaških italijanskih igralcev naj omenim četvorico: Comelli, Floramo, Moretti in Bruni; pri Slovencih pa Merlaka, Kovačiča, Ukmarja in Stanisso. Naše igralce pa bi razvrstil po naslednjem redu (sebe izvzamem): Merlak, Kovačič, Ukmar, Stanissa, Sosič, Hrovatin, Patrizio, brata Milič, Gmek ali Cibic. Na skupni lestvici (z Italijani) pa bi se lahko med prvo desetorico trenutno uvrstila samo dva Slovence: jaz in Merlak.

Katera je bila vaša najlepša tekma? Kaj sodite o sebi in kakšni so vaši načrti?

Težko je reči, katera je bila moja najlepša tekma; nekateri trdijo, da sem najbolje igral, ko sem v srečanju za deželno prvenstvo premagal Contija. Sam pa menim, da so bile moje najlepše partije tiste, pri katerih sem se največ zabaval, kar se seveda lahko zgodi samo na neuradnih srečanjih, kjer morem igrati sproščeno in brez živčne napetosti. O sebi sem že preveč povedal; le o svoji igri bi še kaj pristavil, saj je zmaga večkrat odvisna prav od načina igranja. Pri meni pride to še najbolj do izraza, saj so moji uspehi neposredno povezani z načinom igre: jaz sem namreč edini pingpongaš na Tržaškem, ki igra z japonsko tehniko. To igro je precej težko obvladati in zahteva precej truda in pažnje. Težim pa za tem, da bi se v tej igri čimbolj izpopolnil, ker se zavedam, da bom edino tako lahko dosegel večje uspehe. Žal nimam na tej poti nobenih zgledov, ker so japonski mojstri zame nedosegljivi in si zato moram sam pomagati ter se zadovoljiti s sedanji uspehi.

Se vprašanje, ki je zelo aktualno in potrebno: Kaj menite o športnem udejstvovanju tržaških Slovencev? V čem vas zadovoljuje, česa pogrešate in kaj predlagate?

Slovenski šport na Tržaškem bi se lahko znatno zboljšal, če bi imeli športniki na razpolago zadostna sredstva in primerne prostore. Poleg tega slo-

venskemu športu vsekakor škoduje strankarska razcepljenost naše mladine, saj je to glavna ovira, da se vsi slovenski športniki ne morejo združiti v enotno športno organizacijo.

Sedaj, ko je led končno razbit, želimo, da bi slovenski športniki v Trstu nadaljevali na začetni poti ter dosegli v bodočnosti še lepše uspehe. Za to pa so potrebni predvsem dobra volja, požrivalnost in vztrajnost. Grbcu, ki je odlično branil Borove barve in slovenstvo, želimo v Livornu obilo uspeha.

D. T.

ŠPORTNI MOZAIK

V Jugoslaviji je bilo izredno zanimanje za polfinalne tekme jugoslovanskega nogometnega pokala. Čeprav so mnogi trdili, da imajo vsi tekmeči približno enake možnosti za vstop v finale, se je izkazalo, da je Dinamo izkoristil ugodnost (premagal je Hajduka z izidom 2:1), ki mu jo je nudilo domače igrišče. Veles pa ni bil kos mladi enajstorici Partizana, ki postaja iz meseca v mesec vse boljša, in podlegel je z izidom 2:3.

Oba španska nogometna kluba Real Madrid in Barcelona sta se v povratnih srečanjih uvrstila v polfinalna tekmovanja za evropski pokal. Real se je v Madridu oddolžil Nici za poraz in obsul nasprotnikovo mrežo s štirimi goli. Barcelona pa je dosegla veliko zmago (5:2) v Wolverhamptonu na Angleškem.

Z zmago v zadnjem kolu si je 29-letni velemojster Korčnej iz Leningrada zagotovil prvo mesto na šahovskem prvenstvu Sovjetske zveze.

Skoraj vsi alpski smučarji, ki so nastopili na olimpijskih igrah v Squaw Valleyu, so se pred dnevi zbrali v sosedni dolini Sun Valley. Najuspešnejša sta bila Avstrijca Leitner in Hecherjeva. V Chamoinu je bila zimska univerziada. V alpskih strokah so bili uspešni Stern (Svica) - veleslalom, Herwig (Svica) - slalom, Köstruger (Avstrija) - smuk, Gallob (Avstrija) - kombinacija; ženske: Prince (Francija) - slalom in Dusonchet (Francija) - smuk in veleslalom. Tek: Evstratov in Fajzrakmahova (SZ). Skoki: Larinov (SZ) in nordijska kombinacija Nevlund (CSR). Stafete: SZ.

Partizan je ponovno postal državni prvak v namiznem tenisu za moštva Jugoslavije. Na drugo mesto se je uvrstil Grafičar iz Zagreba.

Spanec Poblet je zmagal na kolesarski dirki Sassari - Cagliari. Nizozemec De Roo je zmagal v etapni dirki po Sardiniji, Francoz Bonifaci v dirki V. N. Cannes, Belgijca Vennitsen in Plankart v dirkah po Limburški in Kurne - Bruxelles - Kurne.

Košarkarska ekipa Simmenthal - Milano je ponovno potrdila svojo premoč in tako osvojila častni naslov prvaka v italijanskem državnem prvenstvu. Sledijo: Oransoda Virtus, Ignis - Varese, Lanco - Pesaro itd. Iz prve lige izpadeta S. Agostino in poražena ekipa iz dvoboja Reyer - Gira. Zensko prvenstvo je osvojila ekipa Udinese pred tržaškim moštvom Stock.

Po tretji buči je oče župan veselo vzkliknil: »Boste videli, da lahko še zmagamo. Karl ni kot Franc Jožef in tista njegova škrat, hm.« Je pa kmalu stisnil jezik, ko ga je madžarski častnik, ki se je bil privadil nekaj slovenščini, precej pomenljivo pogledal in ga vprašal, kaj je tista škrat (Schratt). Pri Sv. Martinu na griču je mežnar udaril na šrapnelsko cev, to je bila avemarija, ker zvonov ni več bilo. V istem hipu so trobente zagnale alarm. Trop italijanskih Capronijev je brnel po zraku. Častnik je zginil v luknje pod železniški nasip. Mi trije smo pa zavili v spodnji Peračev hram, kjer je bilo bolj varno pred bombami. Za korajžo ga je pa župan še nekaj imel v skritem sodčku.

Tako je končal slavni dan, ko se je zadnji avstrijski cesar zanimal za revno prebivalstvo za fronto. Njegova oseba in besede so nam ostale v dobrem spominu.

Zlom na Piavi

Že čez par dni so se vsi polki in vozovi pomaknili iz Rihenberka proti Gorici in dalje v Furlanijo. Pri Piavi so se avstrijske če-

122

V SONCU IN SENCI

(Usoda Habsburžanov)

te zadnjič zakopale v strelske jarke. Toda to ni več bila urejena in odločna armada. V jarkih ob narastli vodi so čepeli nezadovoljni in lačni ljudje, ki so zvedeli, da se v notranjosti države vse krha in podira. Mit habsburške dinastije in tisočletne države je zginil v senci lakote, smrti in vislic.

Nemci so predrli angleško-francosko bojno črto in se pognali ob koncu maja 1918 do Marne. Toda to je bil zadnji višek njih naporov. Za seboj niso imeli več rezerv, samo izčrpana domovina, brezčutna in topa se je širila v nedogled. Zavezniki so pa pripeljali na stotisoče svežih mož čez Kanal v Francijo.

Zato je vznemirjenje v državi še bolj naraščalo, češ kaj je s cesarjevimi obljubami o miru. Gibanje za samoupravo avstrijskih

narodov, je po znameniti majniški deklaraciji prevzelo vso državo. Nihče ni več veroval v zmago. Rascapani begunci so se začeli vračati domov brez vsega. Pomanjkanje je zlasti na Primorskem presegljo že vse meje. Cesar je za to vedel in je ukazal, naj goriški deželni glavar Faidutti prevzame iz raznih cesarskih gradov pohištvo in opremo za najbolj potrebne begunce v Gorici in okolici. Cesarica Zita je iz svoje blagajne nakazala 100.000 kron za popravo najbolj razrušenih cerkva. Vsi ti izrazi cesarske naklonjenosti do ljudstva pa niso mogli zatreti govoric o vplivu cesarice na moža, ki želi časten mir in da je ona v zvezi s sovravniki. Celu v ogrskem parlamentu je prišlo do viharnih nastopov proti cesarski politiki.

(Dalje)

37

2a
naše

n
a
i
m
l
a
i
š
e

G
u
s
a
r
j
i

ČESTITAM, KADITAN!
ZDAJ DA KAR BRŽ
PO NAGRADO!

LEJ GA, LEJ GA!
GAJ NITI S PR-
GOTOM NISI MIGNIL
ZANJO.... ČE
HOČEŠ SVOJ
DELEŽ, BOŠ
MORAL URED-
KO PRJUNITI
V ROKE!

Z VEGLJEM
BOM STORIL
VSE KAR BOŠ
UVAZAL. NAZPREJ
BOM SEVEDA
POBLAL TO STARO
LUPINO NA
DNO!

STARA LUPINA SE MORDA
POLNA ZLATA ZATO JE NE
BOMO POTOPILI, TEMVEČ SO
BOŠ TI PREPELJAL V LUKO.
KAVOR PAČ VEŠ IN ZNAŠ!
ZA POMOČ GI VZEMI DVA
MORNARJA... TO JE VSE,
KAR MORAŠ STORITI!

TO JE VSE, KAR
MORAM STORITI...
HEHE, NIČ LAZJEGA!
BARJACA SE
UDOBNEJŠA, KOT
PODMORNICA...

PIJAČO
SYA-HU-NAGLA...
ODLIČNA KAP-
LJICA! HU-
PRIDITE JO
POIZKUSIT!

GUSARSKO VINO JE BIL
REŠ ODLIČNO IN SE
KAZ HITRO
STOPILO V
GLAVE...

NA
ZDRAVJE!

GLEJTA,
GUSARŠKE
OBLIČJE!

KAKO
SE MI
PODA?

SIZAJEN GI!-HU-
PRAVI UROVOLOV,
HU HE HE...

HOHOHO, ZDAJ-HU-SMO
PRAVI PIRATI! ČE SE
POJAVI KAKA LADJA,
SI POSLJEMO UROGLA
V POZDRAV!

GLEJ
JO!!

RIBIČKA BARJA!...
TO BODO PRETRA-
GENI, KO JIH ZLETI
UROGLA PREKO
GLAV! DAJ MI
VZIGALICE!

HI-HI,
PREPRICANI
BODO, DA
SIH SE
NADADEL
GULIKOŽA!

SAMO
PAZI, DA JIH
NE ZADENEŠ!

HOHOHO, S TO ZARJAVELO
CEVSO SIH NE BI MOGEL
ZADETI NITI NA DESET
VORAZOV-HU!...
POZOR!..

**OBJAVA KMECKE ZVEZE
IN ZVEZE MALIH POSESTNIKOV**

Dne 31. marca poteče rok za vlaganje davčnih prijav Vanoni. Tudi letos bomo te prijave izpolnjevali v uradih K. Z. in Z. M. P.. Prizadete vabimo, da se čimprej zglase v naših uradih v ulici Gepa 9. Stranke sprejemamo vsak dan od 8.30 do 13. in od 15. do 18. ure, razen sobote popoldne.

Tajništvo:
K.Z. in Z.M.P.

PLANINSKO DRUŠTVO — TRST

Planinsko društvo v Trstu priredi 27. marca ob mednarodnih skakalnih tekmah izlet v Planico. Vpisovanje vsak večer v uradnih urah v ulici Roma 15/II.

CESTITAMO!

Pretekli teden je doktoriral na pedagoški fakulteti v Padovi g. Milan Brešan, učitelj v Pevmi. Prijatelji in znanci iz Krožka slovenskih izobražencev mu k lepemu uspehu iskreno čestitajo! Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo Novega lista.

NOVI INZENIR

Prejšnji teden je na tehnični fakulteti v Ljubljani diplomiral za elektrotehničnega inženirja g. Tojo Martelanc iz Trsta. K lepemu uspehu mu čestitajo prijatelji iz Krožka slovenskih izobražencev. Čestitkam se pridružuje tudi Novi list.

MODERNO SLOVSTVO

Ze znana francoska pisateljica spolzkih romanov Françoise Sagan je napisala komedijo Grad na Svedskem, ki so jo prejšnji teden igrali v Parizu. Ker je že taka navada, so Saganino delo povzdigovali v deveta nebesa. Podobno pa je z ostalima dvema romanoma iste mlade pisateljice: ljubimkanje in prešuštvo v nekem gradu.

Saganovo je pa prekosila neka druga mlada Francozinja, Monique Lange, ki je napisala roman, kateri je izšel v italijanskem prevodu pod naslovom I pesci gatto. Posekala je Saganovo po drzni snovi.

KROŽEK SLOVENSkih IZOBRAZENCEV
v Trstu vabi na sestanek, ki bo v petek, 18. marca, ob 20.30 v društvenih prostorih v Trstu, ul. Commerciale 5/I. Na sporedu je **RAZGOVOR O DELOVNEM NACRTU**

SLOVENSKO GLEDALISCE V TRSTU
V petek, 11. marca, ob 20.30 v Borštu, v nedeljo, 13. marca, ob 17. uri v dvorani na stadionu Prvi maj, Vrdska cesta 7
Bratko Kreft
BALADA O POROČNIKU IN MARJUTKI
V torek, 15. marca, ob 20.30 v Skednju
Danilo Gorinšek
SILNI BIČ

Izdaja Konzorcij Novega lista
Odgovorni urednik Drago Legiša
Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 29-477

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 13. marca, nedelja: 2. postna, Kristina
- 14. marca, ponedeljek: Matilda, Leon
- 15. marca, torek: Klemen Marija Dvorak
- 16. marca, sreda: Hilarij in Tacijan
- 17. marca, četrtek: Patricij, Jedrt
- 18. marca, petek: Ciril Jeruzalemski
- 19. marca, sobota: Jožef